

Ragnar Hauge

Aktuell med: Rus og rusmidler gjennom tidene.

Yrke: Forsker SIRUS, jurist, kriminolog, professor II og forfatter.

Bosted: Tåsen i Oslo

Alder: 76 år

En bok uten budskap

Straff for bruk av narkotika hører ikke hjemme i et sivilisert samfunn, mener Ragnar Hauge. I boken oppsummerer han rusmidlenes historie.

Tekst Laila Berg Foto Stig M. Weston

HHan dømmer ingen. Misforstå ikke, professor Hauge er ikke for legalisering eller fritt salg av hasj. Han vil avkriminalisere narkomani. Hans begrunnelse er basert på at strafferetten skal regulere den handling som skader en annen, ikke den som skader seg selv. Han synes det å straffe bruk av stoffer er noe som ikke hører hjemme i et sivilisert samfunn.

Hauges nye bok gir en historisk fremstilling av rus og rusmidler. Med store mengder fakta avsluttes boken med fremstillingen av narkotikaproblemet og nye rusmidler. Listen over psykoaktive stoffer inkluderer både acetylsalisylsyre, Finnmarkspors og sjokolade. Også den eksperimentelle behandlingen med LSD ved Modum bad på 60 tallet, hvor blant annet CIA var involvert, er nevnt i boken.

Norge har i alle år hatt alkohol som eneste lovlig rusmiddel. Det ligger mellom linjene i boken, at rusmidler legaliseres eller fagliggjøres i en kulturell sammenheng. I andre deler av verden er det ulike stoffer som har utspilt alkoholens rolle i samfunnet.

Liberalt syn

Ragnar Hauge utdyper dette. Norge har vinsmakere som bedømmer vin fra årgang og opprinnelsessted. På samme måte ble opium kvalitetsbedømt i Kina for 100 år siden. Som en kuriositet kan det nevnes at det i Ma-

rokko ble solgt cannabis på monopol. India hadde også egne salgssteder for cannabis og opium.

– Jeg har et liberalt syn i den forstand at jeg tror alle stoffer kan kontrolleres slik at de er relativt ufarlige. For noen vil de være farlig, på samme måte som alkohol. Men i hvert fall når det gjelder naturlig dyrkede stoffer som cannabis, opium og tobakk. Stoffer som for eksempel enkelte opiat, er kanskje hundre ganger sterkere enn morfin. Den type stoffer kan ikke håndteres på noen som helst måte, sier han.

– Vi har på ulike måter forsøkt å leve med alkohol og stort sett klart det. På samme måte har man i andre samfunn klart å leve med stoffer som vi betegner som narkotika.

– Hvilken motstand har dine synspunkter møtt?

– Tidligere fikk jeg sterke reaksjoner. Den største konkrete motstanden jeg kan huske var på et kontaktseminar på nittitallet, hvor jeg gikk inn for en betydelig omorganisering av kontrollsystemet. Tre av politikerne i sosialkomiteen ble så opprørte at de foreslo å stryke halve budsjettet til instituttet. Det gikk heldigvis ikke gjennom.

Han ler.

– Den største opposenten mot mitt syn har vært narkotikapolitiet med sterke individer som Arne Huse og Truls Fyhn. Den gang var det egen narkotikaavdeling. Vi har hatt

noen konflikter opp gjennom årene. På åttitallet holdt jeg foredrag hvor jeg satte det offentlige synet opp mot forskningens syn på narkotikaproblemer, sier kriminologen.

Høy medikamentbruk

– Hvorfor bør sykepleiere lese boken?

– Boka er nyttig for sykepleiere som ønsker å vite noe om hvordan stoffer har vært brukt i ulike kulturer og i ulike tidsrom gjennom tidene. Den handler også om ulike tiltak satt i verk for å regulere bruk, mener forfatteren.

– Amfetamin og Ritalin, nøyaktig hvor nær ligger de hverandre?

– De er veldig nære hverandre. I prinsippet kunne man godt brukt amfetamin i stedet for Ritalin. Det ville nok ikke gjøre noen spesiell forskjell. Det som bekymrer meg mest er at man etter hvert begynner å gi det

overraskende var det et forslag som ble forkastet av politikerne.

– Som jurist og kriminolog har jeg etter hvert fått visse oppfatninger av hva strafferett bør anvendes til. Som kriminolog har jeg erfaring med at straff ofte ikke fører noe godt med seg. Etter at jeg nå i en mannsalder, eller to, har arbeidet ved instituttet, sier han og ler.

Ikke vellykket

Det er arbeidet ved Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) som gjorde at kriminologen ble opptatt av stoffer og stoffbruk.

Han har truffet mange narkomane og deres pårørende opp gjennom årene. Han kaller seg mer teoretiker enn praktiker, men han synes man bør høre på hva de narkomane sier.

– Det er ikke så mange stemmer å

Vi har på ulike måter forsøkt å leve med alkohol og stort sett klart det.

til så mange. Store deler av barne- og ungdomsbefolkningen får dette stoffet i dag. Etter hvert har man også begynt å gi det til voksne. Jeg har ikke et medisinsk eller faglig grunnlag for å uttale meg, men jeg blir betenkt når medikamentet blir så mye brukt. Mange barn får diagnoser. Man kan lure på om det er sosiale problemer som diagnostiseres, sier han ettertenksomt.

Ragnar Hauge har sittet i straffelovkommisjonen som har utarbeidet utkast til ny straffelov. Juristen tilhørte flertallet i kommisjonen som gikk inn for å avkriminalisere bruk og besittelse av narkotiske stoffer. Ikke

hente på å liberalisere narkotikapolitikken. Men det er nok mange som etter hvert innser at den narkotikapolitikken vi har ført i Norge ikke har vært spesielt vellykket. Over tid vil jeg tro at det skjer endringer, mener Hauge.

– Har boken et budskap?

Han lener seg tilbake i stolen og smiler.

– Nei, den har vel egentlig ikke noe budskap denne boken.

Men han er helt sikker på at det er stoffer vi bruker i dag, som vi om 30 år vil finne helt uforsvarlig å bruke. På samme måte som LSD ble brukt i psykiatrien tidligere, men nå er forbudt. ■

Foto: Olebrøn

Festlig og trist parodi

MANGE AV OSS kjenner til psykolog Fanny Duckert og hennes kursopplegg for moderat alkoholinntak. Det gjør også en av våre mest ærlige forfattere, Vigdis Hjort.

Før jeg fyrer løs må jeg understreke at hennes bok «Fordeler og ulemper ved å være til» innehar mange undertoner av tragedie. Hennes store kunst er å sette disse tragediene i et humoristisk perspektiv.

Det er ikke lite hovedpersonen Nina har tatt på seg ved å restaurere et gammelt gjestgiveri ved kysten. Med seg har hun sin ti år gamle datter som av gode grunner ikke vet noe om sitt farsopphav.

Nina er driftig så det holder, men hennes økonomiske sans er ikke helt på høyden. Da stedet etter en rekke skandaleomsuste lukkede selskap står i fare for å gå konkurs, kommer venninnen Bodil til unnsetning. Hun ankommer blek og medtatt etter måneder med avhold, etter å ha deltatt på Duckerts kurs. Men havluften – eller gin & tonicen – gjør henne godt.

Tom for ideer er hun ikke.

De to venninnene finner en egen innfallsvinkel for å redde økonomien. Her skal ikke opplæring og avhold foregå over måneder, men over en helg. Til samme pris.

Bodil har tatt alle forholdsregler for å unngå å bli tatt for plagiat. Mens de sitter i sommersolen og planlegger, mister Bodil arkene hvor hun nøye skal føre opp hver alkoholenhet, i vinden. Det spiller ingen rolle, hun har flere skjema i vesken. Neste dag fins de tapte blafrende i en ripsbusk.

Kursdeltakerne ankommer, og de utgjør et fargerikt galleri. Seminardagen som innebærer kursing i avhold går bra. Bortsett fra at påfølgende dag, da det skal kurser i moderasjon, sitter de gjenværende deltakerne blanke i øynene, tyggende på pastiller og med persillekvaster i munnviken.

Moderasjonen samme kveld ender i katastrofe, og her er Hjort på sitt beste. Men tro meg: Det er umulig ikke å le midt all misæren, slik den er beskrevet og menneskelig som den er.

Vigdis Hjort